

Uvodnik

Štirinajst rednih številke neke publikacije govori o tem, da se je razvila v resno (znanstveno) revijo. Nprekinjena in bogata tradicija *Izvestja* je živ dokaz zavezanosti pomembnemu cilju, namreč vzdrževati živo znanstveno dejavnost tudi zunaj samega središča države, ki sicer nujno privlači znanstvenike zaradi koncentracije raziskovalnih institucij in kapacitet.

Toda prav vsebina vsakega zvezka *Izvestja* je zgovoren dokaz, da znanost na neki način *ne pozna središč* – da se centralizaciji v resnici upira. Skoraj bi lahko predrugačili latinski rek *ubi bene, ibi patria* – »domovina je tam, kjer (nam) je dobro« – in dejali, da si znanost svojo domovino vedno najde ali celo ustvari sama; da si orodja za obdelavo svojega okolja skuje sama in da je tako v resnici eden ključnih dejavnikov amelioracije tega (v resnici pa vsakega!) okolja.

Tokratna številka *Izvestja* bo, kakor vse doslej, to trditev podčrtala z izdatnimi argumenti v obliki zanimivih in tehtnih znanstvenih člankov, ki pomembno dokazujejo, kako snov za resno znanstveno delovanje *vsakokrat* že je v nekem prostoru in da je to snov morda najbolje, če že ne prav nujno, kultivirati prav tam, kjer je nanjo naletela. Na Goriškem so to tokrat teme, ki se razpenjajo med kulturno in politično zgodovino: prispevki odpirajo perspektivo na kulturno delovanje posameznikov v tem okolju, na njihovo sedanje vključevanje v mednarodni kulturni prostor – in na zgodovinske fenomene, ki (spet kakor vsakokrat) ustvarjajo pri sodobnikih povsem napačen vtis, da jih je v trenutku njihovega minevanja pograbil »neustavljiv in večno mimobežen tok časa, ki vse potopi v brezno teme« (Ana Komnena). Naslavljanje teh tem v resnici ni njihovo oživljanje, tudi ne odpihovanje prahu z na videz tujih in čudnih predmetov: ne, gre za zastavljanje vprašanj preteklosti, ki nekega prostora nikoli ni zapustila in ki čaka, da ji bo nekdo zastavil vsakokrat nova, vsakokrat pomembna vprašanja.

Izr. prof. dr. Gregor Pobežin,
predstojnik Inštituta za kulturno zgodovino ZRC SAZU

Voščilo

Štirinajsto *Izvestje*, ki nosi letnico 2017 in ki ga že od leta 2004 pripravljamo sodelavci Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici, se spominja dvestote obletnice rojstva vipavskega rojaka, duhovnika, poliglota, semeniškega profesorja Štefana Kociančiča (1818–1883), ki jo bomo obeležili v letu 2018. Kociančič je večino svojega življenja posvetil raziskovanju goriške preteklosti in za seboj pustil nekatera temeljna, še danes nepresežena dela, ki ostajajo pomemben vir za raziskovanje goriške preteklosti. Štirje objavljeni prispevki dokazujejo polihistorični značaj Kociančičevega delovanja na Goriškem, kjer je z gledno uredil knjižnico goriškega bogoslovnega semenišča in napisal prva pravila o urejanju knjižnic na Slovenskem (prispevek Petre Kolenc), se zanimal za umetnost in zgodovinske spomenike Goriške (prispevek Alenke Di Battista), spodbujal stanovske kolege k raziskovanju (prispevek Špele Ledinek Lozej) ter spremljal tudi druga sočasna raziskovalna prizadevanja (prispevek Branka Marušiča).

Prispevek Neve Makuc prinaša pregled raziskovanja časti v historični perspektivi. Članek Tadeja Korena in Petre Testen nas opominja na stoto obletnico bitke pri Kobaridu in konca soške fronte, ki smo se ju spominjali v minulem letu; hkrati pa se bomo v prihajajočem letu poklonili stoti obletnici konca prve svetovne vojne.

Razmišljanja o treh sodobnih festivalih v Benečiji in Posočju (prispevek Danile Zuljan Kumar) ter o pomenu evropske kulturne poti svetega Martina Tourskega (prispevek Jasne Fakin Bajec) zaokrožujejo vsebino letošnjega *Izvestja*, ki ga zaključuje Poročilo o delu Raziskovalne postaje ZRC SAZU pri skupni nalogi Zahodna narodnostna meja v luči sprememb časa.

Vsem, ki boste že štirinajsto leto segli po našem *Izvestju*,
želimo srečno novo leto 2018!

Sodelavci Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici

V Novi Gorici, 19. decembra 2017